

7/10

4/10

143

Vid ett amerikanskt besök hos Franco

har uttalanden fällt som måste väcka kritik och oro i demokratiska stater. Senator Gurney uppges bland annat ha betecknat Spanien som "en oas av verklig fredskärlek i det sargade och splittrade Europa" och ha talat om önskvärdenheten av att Spanien introduceras i den europeiska gemenskapen. Denna hyllning till en despoti, som enligt nyligen utgivna auktoritativa arbeten helt bevarat sin skärpa och hårdhet, är lika omotiverad som osmaklig.

Visserligen kan med fog sägas att den spanska regimen inte är mera omänsklig än den ryska — efter allt att döma tvärtom — och att lovprisande av Ryssland hörde till ordningen för dagen i västerns demokratier så länge den gemensamma kampen mot nazismen varade. Men kriget skapar som bekant underliga närmanden; då det gäller livet får man ta sina allierade där de står att finna. Under fred finns det större utrymme för valet. Och det är uppenbart att ett samgående mellan västmakterna och Franco skulle förstöra den grundval av humanitär och demokratisk gemenskap på vilken en samverkan mellan västerns stater till den ryska expansionens avvärjande och fredens bevarande måste byggas.

Preusseri eller tanklöshet

Vid sin avgång från posten som arméchef publicerade general Douglas i Svenska Dagbladet en artikel som i flera punkter måste väcka förvåning. Bland annat anförde generalen att en hög levnadsstandard inte å garanterade "duglighet i krig"; a snarare uppnåddes duglighet genom en låg levnadsstandard. Beviset för denna sats var inte mindre egenartat. "Ingen trupp har under kriget varit så hård och motståndskraftig som den finska och ryska och ingen så svår att få fason på som de amerikanska." I USA var man därför nu inne "på självrannsakans väg".

För att ge general Douglas tillfälle att närmare utveckla dessa synpunkter bad Dagens Nyheter honom besvara några kompletterande frågor. Svaret — infört i tidningen den 2 oktober — bjuder knappast på något sakligt nytt, men inskärper energiskt det förut sagda.

General Patton åberopades såsom stöd för uttalandet om USA. I detta land strävade man nu, enligt general Douglas, "till en verklig soldatupfostran med järnhård disciplin". De ryska och finska soldaterna prisades för sin "fantastiska hårdhet"; denna berodde på den låga levnadsstandard vid vilken de var vana; "de står ut med att frysa och svälta bättre än människor som är vana att alltid ha varmt i rummen, äta god mat och bära förstklassiga kläder". Av motsvarande skäl gäve "lantbefolkningen hårdare soldater än stadsbefolkningen".

Det är sällan man i ett yttrande av en sakkunnig på hans specialområde möter en sådan brist på tankereda. Från militärt håll har knappast en liknande prestation förelegat sedan general Douglas i maj 1947 utdömde ett av en expertkommitté framfört förslag om lätt-

nader i hälsningsplikt och uniformsvång m. m. I sitt yttrande försvarade generalen exempelvis den stränga hälsningsplikten under hänvisning till den ryska arméns segrar, andra absurditeter att förtiga.

Generalens älsklingsord tycks vara "hårdhet", det gäller att med "järnhård" disciplin skapa "fantastiskt hårda" soldater. Vad menas nu med hårdhetens värde? I sitt senaste uttalande tycks generalen härmed avse det förhållandet att en person som är van vid dålig mat lättare står ut med dålig mat etc. I så fall har han naturligtvis rätt. Men denna självklarhet kan inte rimligen göra honom så ivrig; så tanklös kan inte gärna en man vara som under årtal varit chef för den svenska armén. Meningen tycks vara att hårdhet i denna triviala mening är grundvalen för allmän duglighet. Eljest vore betonandet av att "duglighet i krig" snarast uppstår genom en låg levnadsstandard hos vederbörande folk totalt ofattligt.

Men med denna välvilliga tolkning blir uttalandet inte mindre oroande. Vi känner alla rader av exempel på hur vid vissa bekvämligheter vana soldatgrupper under nödvändighetens tryck vänjt sig vid och utan klagan burit de största umbäranden. Vi vet också att anständig näring och beklädnad är av det största värde för en trupps stridsduglighet. Och framför allt vet vi att dugligheten inte består bara i den hårdhet som general Douglas hyllar, utan i personligt mod, personlig initiativkraft, teknisk skicklighet och mycket annat. Men om dessa saker talar inte generalen. Han stannar vid en sanning som möjligen kan passera hos en något outvecklad fänrik. Och resultatet blir en tankegång enligt vilken de folk som lever materiellt sämst, dvs. i stort sett de ur alla synpunkter mest efterblivna folken, skulle ge de duktigaste soldaterna. Är generalen inte också, som många föregångare, rädd för att läskunnigheten skall minska "hårdheten" och därmed stridsdugligheten?

De exempel som framdras av general Douglas bör också med några ord belysas. General Patton var en lysande stridsledare, men en svag auktoritet i disciplinfrågor; på den punkten har han allmänt kritiserats i USA. Att det var svårt att skapa en miljonarmé i USA är givet — eftersom den allmänna värnplikten var något nytt —, men det har ofta vitsordats att befolkningens höga standard gjorde en utbildning på relativt kort tid möjlig. Finns det något skäl att påstå att de amerikanska soldaterna är de ryska underlägsna, att de varit mindre modiga, deserterat i större utsträckning eller visat mindre självständighet och initiativförmåga? Låt oss i så fall höra dessa skäl i stället för allmänna fraser, som visar samma sorts

beundran för den ryska "järnhårda" disciplinen som förr för preusseriet. Påståendet att man i USA nu arbetar för en "järnhård" disciplin är falskt. Här brukar officerarnas ställning till soldaterna jämföras med förmännens mot arbetarna eller läramas mot eleverna. Arméchefen general Bradley har nysst själv infört dessa paralleller i ett tal, och han har i en artikel i Army Information Digest betonat att den amerikanska armén måste byggas på demokratin och de medborgerliga rättigheternas grundsats.

Sannolikt är general Douglas ingen "preussare"; han är blott ovan vid att motivera sina order och föga inriktad på elementär tankereda. Men låt oss slippa det dumt förtjusta pratet om "hårdhet" och "järnhård" disciplin, det orimliga upphöjandet av efterblivna folks militära duglighet och de tanklösa fraserna om de demokratiska arméernas underlägsenhet!